

Etnografske izložbe na Zagrebačkom velesajmu

Ljubica Igić

Zagrebački velesajam,
Zagreb

Primljeno: 19. 10. 1987.

Jedna od mnogobrojnih priredbi ZV-a, »Velesajamsko ljetovanje«, organizirana u okviru **UNIVERZIJE** '87. od 9. do 19. VII. 1987. god. po prvi je put, osim prodaje različitih proizvoda, što je karakteristika ove priredbe, osvjedočila prostor novim sadržajem. Tako su u predvorju paviljona br. 10, gdje se i održavala priredba, postavljene dvije male izložbe etnografskog karaktera, uz pomoć ZV-a koji je osigurao prostor i potrebne vitrine. Izbor materijala i postav izložbe izradili su etnolozi – Dragica Cvetan (za jastrebarski kraj) i Ljubica Igić (za požeški kraj). Cjelokupni izloženi materijal posudili su Zavičajni muzej Jastrebarsko i Muzej Požeške kotline. Prikazani materijal jasno je prikazao osnovne etnografske razlike dviju različitih pokrajina u Hrvatskoj.

Izložbe su obogatile ovaj prodajni prostor, učinivši ga atraktivnijim i ljepšim za oko i kupnju. Posjetitelji su se rado zaustavljali pred vitrinama gledajući izložene originalne muzejske predmete. Za ovu priredbu izdan je i prigodan katalog svih sudionika, te plakat s licitarskim srcem – zaštitnim znakom ove priredbe.

Izložbom **Etnografske karakteristike kraja oko Jaske** bili su predstavljeni predmeti tekstilnog rukotvorstva – muška i ženska narodna nošnja Draganića; ženska nošnja iz Krašića i Žumberka; tkani i vezeni ručnici, stolnjaci, plahte i marame jastrebarskog kraja; oglavlje mladenke iz Bratine i Draganića, te raznovrsni oblici pletenih košara, žetvenih ukrasa, drvenih predmeta, keramičkih posuda i opanaka. Posebno mjesto zauzimalo je veliko licitarsko srce, rad lokalnog licitarskog majstora, koje je bilo i amblerom cijele priredbe.

Izložbom **Etnografske karakteristike požeškog kraja** prikazan je materijal – tekstil, keramika i predmeti od drveta za svakodnevnu upotrebu u kući – iz fundusa Muzeja Požeške kotline, koji djeluje pri centru za kulturu i obrazovanje u Slavonskoj Požegi. Osnovan 1924. godine Muzej se može podičiti bogatim fundusom arheološke, povijesne, etnografske i kulturno-historijske zbirke.

Među tekstilijama bile su zastupljene muške i ženske nošnje, tkani ručnici, stolnjaci te vrlo lijepi vunom tkani krevetni prekrivači.

Nošnje očituju osnovnu karakteristiku ovog kraja – i muška i ženska nošnja u

većini sela modro je obojena. Karakteristično tkanje je »rocanac«. Muška nošnja ima veoma široke rukave košulja i nogavice gaća, kao i u ostalim krajevima Slavonije. Ženska nošnja bila je prikazana u dvije varijante: starija sa tkanom vunenom pregačom i kašmirskom maramom sa cvjetnim motivima i velikim resama, te mlađa sa svilenom maramom i pregačom.

U selu Golo Brdo, do prije pedesetak godina, bila je razvijena izrada keramičkih posuda na ručnom lončarskom kolu. Izradu takvog grubog tipa keramike ne susrećemo u ostalim krajevima, pa je u stručnoj literaturi nazivamo prema mjestu u kojem se proizvodi – »golobrdska keramika«. To su posude velikih dimenzija crne boje. Osnovna četiri tipa su: čup, čupara, lonac i bukara.

Od drvenih i pletenih predmeta pažnju posjetilaca privlačile su: kepičije /pastirske čaše/, kutijice za duhan, kutije za britve, pastirske soljenke, modle za paprenjake /vrsta kolača/ te okrugli pleteni predmeti za čuvanje oraha i razni tipovi pletenih košara.

Mišljenja smo da bi trebalo nastaviti s takvim ili sličnim izložbama u suradnji s pojedinim regionalnim ili zagrebačkim muzejima radi približavanja muzejske djelatnosti što širem krugu posjetitelja. Tako, primjerice, ove godine u okviru neke velesajamske priredbe, mogli bi se pozvati majstori različitih struka, koji bi demonstrirali pojedine tradicijske, još živuće, zanate (košaraši, opančari, lončari) pa bi ujedno i prodavali te svoje proizvode.

Vodič po izložbi – 14. biennale mladih (VI-IX, 1987), Moderna galerija Rijeka

Mišljenja umjetnika

Nevenka Žiger
Moderna galerija,
Rijeka

Primljeno: 25. 11. 1987.

Da bismo izložbu približili posjetiocu – koji ponajčešće želi znati o »značenju« i »smislu« nekog rada – u Modernoj galeriji u Rijeci odlučili smo prigodom **14. biennala mladih jugoslavenskih umjetnika** prikupiti i prezentirati mišljenja samih umjetnika (sudionika) o vlastitim radovima. Naime, popratni tekstovi kritičara i povjesničara umjetnosti o izlošcima su poglavito interpretacijski pristupi autora-pisca obojeni njihovom subjektivnošću, pa stoga često rasvjetljavaju samo neke aspekte promatranog rada. Da bi se obogatilo

viđenje, mišljenja smo da je korisno poslušati i umjetnike same – odnosno potaknuti ih da verbaliziraju stvari već izrečene drukčijim jezikom.

Osim toga, upravo su mladi umjetnici najskloniji traženju novih izraza, eksperimentiranju novim materijalima i medijima, a sve što je novo teži zadobiti svoje pravo na opstanak – ujedno to znači i uvjeriti (nekog) u određenu vrijednost, ukazati put do nje. Stoga, a i zbog prirodne ZATEČENOSTI laičkog posmatrača pred nepoznatim radom, čini se logičkim taj »što?« uputiti najprije samim umjetnicima. Oni su, zapravo, zamoljeni da rasvijetle nastanak svojih radova i objasne likovne nakane koje su ih vodile. Pedesetak autora-izlagača odazvalo se na naš upit. Naravno, izražena je različitost pojedinačnih viđenja kako u izloženim radovima, tako i u ovim tekstovima. Konciznost, sažetost, čak izražavanje u tezama – odlika su jednih; metaforičnost, citati, parafraze – drugih; opširno ispisivanje psihičkih stanja, bujna asocijativnost – treće, itd.

Često ostajemo iznenađeni pred tekstom – svjetovima koji se kriju u pozadini radova pred nama, ili osobnošću emocionalnog konteksta. Doznajemo pojedinosti koje bez autorove izjave ne bismo uspjeli dokučiti – o njegovim motivacijama, razlozima upotrebe upravo određenih materijala...

To su viđenja koja »probijaju« ustaljene načine likovnokritičarskog diskursa, a unose svježinu i direktnost autentičnog iskustva.

Djelotvornost njihovog neposrednog odgovora – onima koji sumnjaju – u najmanju ruku odgovara pitanjem »A zašto ne?«

Muzej revolucije naroda Hrvatske Ruski plakat 1917 – 1921.

Snježana Pavičić
Muzej revolucije naroda Hrvatske,
Zagreb

Primljeno: 5. 11. 1987.

U povodu manifestacije **Dani Lenjin-grada u Zagrebu** koja je održana od 30. rujna do 7. listopada 1987. godine, a obuhvatila je nekoliko različitih akcija i oblika (izložbe, kazališne predstave, koncerti, itd...) u Muzeju revolucije naroda Hrvatske organizirana je prigodna izložba pod nazivom **Lenjingrad – 70. godišnjica velike Oktobarske revolucije**. Autori izložbe, kustosi Muzeja grada Lenjingrada, prezentirali su nam već dobro poznatim »muzeološkim« postupkom megalomansko-velesajamske adicije, postavljene uglavnom na investicijskom sistemu, dio fundusa